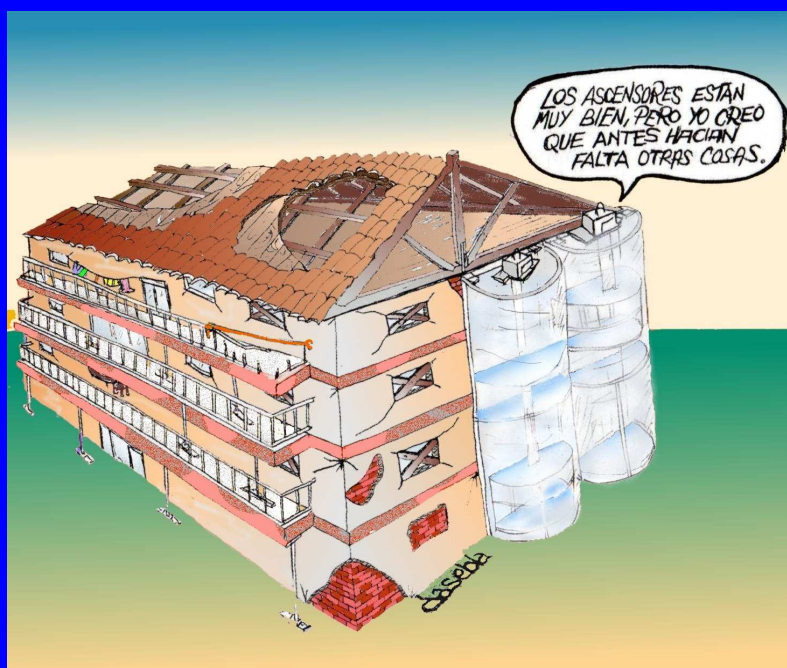

Elena Idoate
José Iglesias Fernández
Daniel Mayals Ibáñez

Municipis: Criteris i polítiques d'intervenció pública

Introducció

El pressupost públic d'un ajuntament és un document comptable que reflecteix *què i com es finança el municipi, i en què i com es gasten els recursos*. La seva elaboració i comprensió en profunditat requereix uns coneixements tècnics. En aquesta presentació s'explicaran els conceptes generals i alguns mètodes per a aprendre a interpretar les xifres.

La idea és reflexionar sobre què ens suggereix el pressupost local, és a dir intuir a grans trets *quin tipus d'actuació política s'està fent*. La importància de tot plegat recau en que *aprendrem a incidir* en les finances municipals i els seus pressupostos per a dur a terme un pla de gestió d'acord amb la filosofia de les CUP.

Emplacem a dur a terme una actuació pública en base al “*criteri sobirà*” de l'acció municipal (serveis bàsics de la societat municipalitzats):

- incidir en les possibilitats d'assignar la despesa en el futur d'acord amb els objectius polítics de les CUP (*criteris de transformació social*)
- determinar, segons aquests objectius, *qui i com contribuirà* al desenvolupament de la vida municipal.

Índex

1. Estudiarem el marc legal del finançament local, i el marge per a elaborar propostes sobre el finançament (ordenances fiscals).
2. També mirarem quin tipus de competències tenen els ajuntaments (derivades de la llei d'administració local), ja que determinaran el tipus de despesa: en quina mesura es desenvolupen, i a qui i com beneficien.
3. Treballarem la lectura crítica del pressupost. Es tracta d'avaluar experiències concretes per tal de fer una lectura de la vida real de cada municipi i explorar els camps d'actuació política d'acord amb els objectius marcats. Això exigeix una lectura detallada de pressupost d'ajuntaments en concrets, de la importància i limitacions que té cadascun.

Bibliografia útil:

www.associacio.net/docs/publi/ManualRegidorHisenda.pdf

El Reial decret legislatiu 2/2004, de 5 de març, pel que s'aprova el text refós de la Llei reguladora de les hisendes locals, constitueix la base del sistema de finançament local. Recull les reformes més recents, instrumentades a través de la Llei 51/2002.

En matèria fiscal, els ajuntaments

- no poden crear tributs nous perquè no tenen poder legislatiu.
- tenen capacitat d'exigir els tributs establerts i de fixar algunes característiques dels mateixos (ordenances fiscals)
- fan la gestió tributària (liquidació i recaptació del tribut i actes administratius, gestió de les bonificacions i exempcions, etc).

Els ingressos es classifiquen segons categories econòmiques, d'acord amb la seva naturalesa econòmica:

- Ingressos corrents: ingressos orientats a finançar el funcionament de l'ajuntament
- Ingressos de capital: ingressos orientats a les inversions

Les fonts de finançament dels Ajuntaments estan conformades per:

- Recaptació de *tributs* (impostos directes, indirectes, taxes,...), que poden ser tributs propis o participacions de tributs de l'Estat; i altres ingressos (preus públics, multes)
- *Transferències* corrents i de capital
- *Ingressos patrimonials*
- *Operacions de capital* (deute públic)

La filosofia dels impostos (ingressos del municipi) és finançar col·lectivament els serveis bàsics que necessita la societat. Vivim en una societat, i tenim necessitats col·lectives, per tant s'ha de contribuir al seu finançament.

A) Tributs:

A1. Impost

S'ha d'exigir sense que el contribuent rebí cap prestació directa pel fet de pagar l'impost. L'obligació de pagar l'impost neix per la realització d'un negoci o un acte o fet que posi de manifest la *capacitat econòmica* del contribuent.

Elements de l'impost:

- Exempcions: característiques que eximeixen el pagament de l'impost
- Base imposable: quantificació de la capacitat econòmica de referència
- Tipus impositiu: percentatge a recaptat, aplicat a la base
- Quota = Base x tipus
- Deduccions a la quota
- Recàrrec: l'aplicació d'un tipus impositiu addicional a un impost. Al contribuent li suposa una altra quota a pagar

Els impostos poden ser **directes** (el paguen les persones en funció de la seva capacitat de pagament) o **indirectes** (grava les mercaderies o transaccions, aplicant-se sobre l'ús de la riquesa). Poden tenir caràcter **progressiu** (el tipus impositiu que ha de pagar el contribuent augmenta a mesura que creix la seva renda o ingrés -qui més té, paga proporcionalment més-), **regressiu** (al revés) o **proporcional** (formalment, no depèn de la capacitat econòmica).

A2. Taxa

El contribuent rep una **contraprestació** pel pagament de les taxes. S'estableixen per la utilització, per part de particulars, del domini públic local de manera privativa o especial. Es paguen com a *contraprestació* per a la realització d'activitats administratives locals que siguin obligatòries o imprescindibles per al ciutadà o bé que no es prestin pel sector privat. Les actuacions són sol·licitades i motivades pel ciutadà que ha de pagar la taxa. L'import màxim de la taxa ha de ser l'equivalent al *cost del servei*. *Exemples*: actuacions d'ofici o prestació de serveis per raons de seguretat, salubritat, abastament a la població, d'ordre urbanístic o de qualsevol tipus.

A3. Contribucions especials

S'estableixen per a la realització de serveis per part de l'ens local que suposen al ciutadà que les paga un *benefici o un augment de valor* dels seus béns. *Cal tenir en compte que aquest benefici és relatiu, per a valorar-ho hauríem de tenir en compte els serveis concrets i el perfil socioeconòmic del ciutadà al qual va adreçat.*

Són ingressos obligatoris, regulats per ordenances fiscals. No es requereix que hi hagi sol·licitud per part del ciutadà. Els serveis han de consistir en la realització *d'obres públiques* o l'establiment o *ampliació dels serveis públics locals*. *Exemples*: Clavegueram, enllumenament, paviments, voreres,...

A4. Cessió de tributs

El 2004 es reforma el finançament dels ens locals i s'estableix un nou model aplicable a municipis que siguin capitals de província o que tinguin una població superior als 75.000 habitants. Aquest model de cessió consisteix en que, des de l'Estat es cedeix un percentatge de la recaptació l'IRPF, l'IVA i els impostos especials que es puguin recaptar al territori del municipi.

Els municipis catalans inclosos en el model de cessió són: Badalona, Barcelona, Cornellà de Llobregat, L'Hospitalet de Llobregat, Mataró, Sabadell, Sant Boi de Llobregat, Santa Coloma de Gramanet, Terrassa, Girona, Lleida, Reus i Tarragona (Cambrils i El Vendrell tenen una categoria especial de Municipis Turístics).

A5. Els impostos municipals

S'estableix que els municipis han d'exigir obligatòriament tres impostos:

- IBI (impost béns immobles),
- IAE (impost activitats econòmiques) i
- Impost de circulació

De manera opcional, podran establir:

- impost sobre construccions, instal·lacions i obres
- impost sobre l'increment del valor dels terrenys de naturalesa urbana.

Impost de béns immobles (IBI)

Recau sobre els la propietat dels béns immobles. L'han de pagar els propietaris (persones físiques i jurídiques) dels immobles.

Hi ha una sèrie d'exempcions (*p.e: immobles dels organismes públics, infraestructures públiques, etc*).

La base imposable és el valor cadastral de l'immoble. Aquest valor és determinat per l'Administració Central (DG del Cadastre) en col·laboració amb els municipis mitjançant uns criteris tècnics comuns referents a la superfície i l'edificació. La llei de pressupostos (Estat) pot actualitzar els valors cadastrals. *El valor cadastral no reflecteix la revalorització dels immobles, minvant la recaptació de l'IBI i la possibilitat de gravar la riquesa real i la utilització de l'habitatge com a mercaderia.*

Els **tipus impositius** a establir ha d'estar comprès entre uns mínims i uns màxims.

- Immobles urbans: 0,4% - 1,1%
- Immobles rústics: 0,3% - 0,9%
- Immobles especials: 0,6% (en alguns casos, pot ser diferent)

Els ajuntaments podran establir tipus diferenciats dins dels límits per als immobles urbans que no tinguin ús residencial (segons normativa i límits establerts). En alguns casos també pot establir *tipus impositius reduïts*. *En l'establiment de tipus, els ajuntaments tenen capacitat de determinar el volum de recaptació de rendes per a dedicar a les activitats públiques. També poden discriminar el contribuent – fer que les rendes més elevades contribueixin més.*

La Llei disposa que pels immobles d'ús residencial desocupats de forma permanent (condicions a determinar pels ajuntaments) es pot exigir un recàrrec de fins el 50% de la quota líquida. *Cal dotar dels mecanismes de control per a utilitzar aquesta mesura per a intentar protegir l'ús social de l'habitatge i lluitar contra l'especulació.*

Hi ha algunes bonificacions *obligatòries* (immobles de les constructores o immobiliàries, habitatges de protecció oficial, immobles rústics de cooperatives agràries i explotació agrària comunitària, etc). El municipi també pot establir altres bonificacions (habitatge de protecció oficial, immobles especials., famílies nombroses, immobles amb aprofitament tèrmic, etc). *Les ordenances fiscals poden establir bonificacions amb caràcter redistributiu.*

Impost sobre activitats econòmiques (IAE)

Grava la realització d'activitats empresarials, professionals o artístiques (activitat que suposa l'ordenació per compte propi de mitjans de producció i/o de recursos humans, per a produir o distribuir béns i serveis). És un impost municipal, provincial i estatal, depenent de l'àmbit territorial de l'activitat econòmica de que es tracti. Hi ha un recàrrec provincial.

Aquest tribut va ser modificat el 2002 establint una sèrie d'exempcions que han suposat la *pràctica supressió de l'impost* (per a més del 90% dels contribuents). Les exempcions inclouen, entre altres, les persones jurídiques amb xifres de negocis inferiors al milió d'euros anuals.

L'IAE ha desplaçat la seva finalitat recaptadora, bàsicament implica l'autorització d'exercir l'activitat econòmica. *La supressió d'aquest impost ha suposat una retallada de la redistribució: rebaixa fiscal per a les empreses, compensació dels ingressos municipals via transferències, finançades per tothom.*

La quota es determina a partir de les tarifes regulades en funció de l'activitat i les característiques (potència, treballadors,...), les instal·lacions.

S'estableixen ponderacions depenent del volum del negoci. *Els municipis poden establir ponderacions en funció de la situació física del negoci (carrers).* Els ajuntaments poden establir coeficients de situació (ponderacions quota) però no pot establir tipus impositius perquè la quota municipal i els criteris per a la seva determinació ja estan marcats; també poden determinar bonificacions.

Hi ha una sèrie de bonificacions per llei (cooperatives, activitats especials—*p.e:transport-*, etc). Les bonificacions que poden establir els municipis són:

- Durant els 5 primers anys d'activitat després dels 2 exempts,
- Creació de llocs de treball amb contracte indefinit,
- Conductes de preservació del medi ambient
- Empreses i professionals amb renda neta inferior a la quantitat que determini.

Vigilem les bonificacions perquè estan beneficiant a les grans empreses.

Caldria exigir garanties a les empreses. Cal implementar algun mecanisme per a exigir a les empreses establertes al municipi que:

- Si marxen, retornin els beneficis que han rebut del municipi finançats amb recursos públics (per exemple, bonificacions, terrenys,...).
- Cobrir els llocs de treball amb treballadors del municipi
- Controlar els llocs de treball compromesos

Impost vehicles de tracció mecànica (impost de circulació)

Grava la titularitat de vehicles de tracció mecànica aptes per circular per vies públiques.

Les exempcions afecten als vehicles oficials, les ambulàncies i transport públic, vehicles agrícoles o de discapacitats.

Les quanties de l'impost depenen de les característiques dels vehicles. El quadre previst a "cavalls fiscals" pels vehicles (altres: cc, places d'autobusos, kg de càrrega,...)

Els municipis poden incrementar les quotes establertes aplicant-hi un coeficient no superior a 2. Aquest coeficient es pot establir per a cada una de les classes de vehicles i dins de cada classe diferent per a cada tipus de vehicle. *Pensem que s'ha d'afavorir el transport públic i penalitzar el transport privat (per a finançar el públic). Tanmateix, cal tenir en compte les dificultats per a establir un servei de transport públic eficaç en els municipis petits i mitjans, i la necessitat de la utilització del vehicle privat en aquests.*

Els municipis poden regular, sobre la quota de l'impost, en el seu cas incrementada, les següents bonificacions:

- En funció del tipus de carburant que pugui consumir el vehicle i el seu efecte sobre el medi ambient.
- En funció de característiques del vehicle i el seu motor i la seva incidència en el medi ambient.
- Vehicles antics

La política ambiental no hauria de passar pel criteri de qui contamina paga, perquè els rics poden per a pagar més, i no per això han de tenir més dret a contaminar.

Impost sobre construccions, instal·lacions i obres

Grava la realització dins del terme municipal de construccions, instal·lacions o obres per les quals s'ha d'obtenir una llicència d'obres o urbanística.

La base imposable és el cost real i efectiu de la construcció.

El tipus està fixat per l'ajuntament, amb un màxim del 4%. *Aquest impost està lligat als permisos de les construccions (creixement urbanístic). Cal que l'ajuntament controli l'activitat urbanística perquè en té responsabilitat (corrupció, especulació, manca de serveis públics en les noves zones urbanes,...).*

Impost sobre l'increment del valor del terreny de naturalesa urbana (plusvàlua)

Grava l'increment de valor que experimenten els terrenys, i que es posa de manifest quan es transmet la propietat.

- Transmissions oneroses (compra-venda,...) Paga el transmissor.
- Transmissions lucratives (donacions, herències,...) Paga l'adquirent.

La base imposable es calcula segons el cadastre (no sobre la diferència del valor real de l'adquisició i la venda). Segueix les categories de l'IBI. *Altra vegada, el valor cadastral no ens permet incidir en l'especulació perquè no reflecteix el valor real.*

El tipus impositiu està fixat pel municipi, amb un màxim del 30%. A la base se li aplica un percentatge en funció:

- dels anys en que es produeixi la plusvàlua (menys anys, menys percentatge)
- de criteris establerts per l'ajuntament (tenint en compte també els anys).

Tenint en compte els anys, podem afavorir l'ús social de l'habitatge i penalitzar l'especulació.

Exempcions en alguns casos de transmissions enter cònjuges i de cònjuges a fills i bonificació fins el 95 en transmissions per mortis causa.

B) Les transferències

Transferències incondicionades

No són pròpiament recursos sinó el flux d'ingrés entre ens públics com a conseqüència de la participació en tributs o cessió.

Les transferències estatals s'instrumenten mitjançant mecanismes diferenciats per als municipis del model de cessió

- **Model de cessió:** cessió d'un percentatge del rendiment de determinats impostos estatals i Fons complementari.
- **Model de variables:** subvenció per a cobrir el *desequilibri fiscal* i subvenció anivelladora (diferència entre capacitat fiscal de les entitats i necessitats de despesa).

Fons de cooperació local: repartiment de la participació dels municipis en els ingressos de l'Estat i la Generalitat.

- El fons es reparteix per criteris de població (principalment), esforç fiscals i invers de la capacitat tributària.
- Municipis turístics: model mixt

Transferències condicionades

Es tracta d'ingressos extraordinaris i condicionats al finançament d'una despesa concreta. No es poden convertir en un recurs ordinari per definició perquè el finançament local es basa en el tributs, les participacions en recursos i els tributs cedits.

Aquests ingressos tenen l'objectiu de finançar obres i serveis i no poden ser destinats a altres atencions. *Per exemple*, els municipis en reben pel finançament del transport col·lectiu urbà. Poden venir de l'Estat, la Comunitat Autònoma o les Diputacions.

En les transferències condicionades que rep l'ajuntament, aquest ha de fer una avaluació crítica de la despesa que financen, preguntant-se si repercuteix en el benestar social dels ciutadans.

C) Preus públics

No és un tribut. El paguen els ciutadans que s'hagin beneficiat dels serveis o activitats realitzats per la corporació local. L'import del preu haurà de ser *com a mínim* el cost del servei (es poden rebaixar les quantitats per motius d'interès públic).

D) Ingressos patrimonials i dret privat

- Rendiments o producte obtinguts del patrimoni
- Import de la venda del patrimoni
- Adquisicions per herència, llegat o donacions.

Els ingressos patrimonials impliquen una pèrdua d'actius que proporcionarien ingressos en el futur, no s'haurien d'utilitzar com a font de finançament d'importància si es poden optar per altres recursos (finançament del deute públic).

E) Multes i sancions

Aquests són ingressos subjectius

F) Deute públic

Els ens locals poden obtenir ingressos del crèdit públic, és a dir, poden concertar préstecs de qualsevol naturalesa o comprometre el seu crèdit amb la concessió d'aval a tercers. L'endeutament dels municipis estan limitats pel marc de política econòmica general. (principi d'estabilitat pressupostària pel qual els ens públics han de controlar el dèficit).

Les operacions de crèdit es poden classificar pel seu tipus:

- Emissió pública de deute
- Contractació de préstecs o crèdits (amb altres ens públics)

S'ha d'entendre que el crèdit públic implica uns ingressos "ficticis" perquè s'han de retornar en el futur, disminuint la capacitat de despesa futura.

Estructura del finançament dels ajuntaments

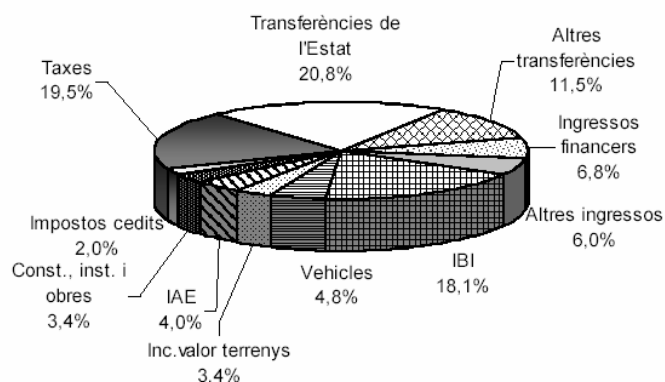
	2004			2005		% var. 2005/2004 (b/a)
	Liquidació	Pressupost (a)	%	Pressupost (b)	%	
1.- Impostos directes	2.331,3	2.238,9	31,7	2.403,6	31,3	7,4
2.- Impostos indirectes	342,2	289,0	4,1	330,5	4,3	14,4
3.- Taxes i altres ingressos	1.341,0	1.315,0	18,6	1.493,4	19,5	13,6
4.- Transferències corrents	1.931,0	1.821,4	25,8	1.939,5	25,3	6,5
5.- Ingressos patrimonials	145,6	147,1	2,1	141,7	1,8	-3,7
6.- Alienació inversions reals	244,3	252,6	3,6	315,6	4,1	24,9
7.- Transferències de capital	355,4	458,7	6,5	533,4	6,9	16,3
8.- Actius financers	5,3	4,0	0,1	8,9	0,1	123,2
9.- Passius financers	548,3	531,9	7,5	509,5	6,6	-4,2
Operacions corrents	6.091,2	5.811,3	82,3	6.308,7	82,2	8,6
Operacions de capital	599,8	711,3	10,1	849,0	11,1	19,4
Operacions financeres	553,6	535,8	7,6	518,4	6,8	-3,3
Total	7.244,6	7.058,4	100,0	7.676,1	100,0	8,8

Font: Informe econòmic i financer, Pressupostos de la Generalitat 2008.

Els ajuntaments es financen principalment amb recursos propis.

La principal figura impositiva és l'IBI (18,1%)

Són importants els ingressos per taxes i altres ingressos (taxes, contribucions especials i preus públics) (19,5%)

	Total	%
Capítol 1. Impostos directes		
IRPF	82,8	2,0
IBI	1.386,3	32,8
Vehicles	364,7	8,6
Increment del valor dels terrenys	262,6	6,2
IAE	307,1	7,3
Total impostos directes	2.403,6	56,9
Capítol 2. Impostos indirectes		
IVA	48,7	1,2
Impostos especials (*)	19,4	0,5
Construccions, instal·lacions i obres	261,3	6,2
Altres impostos indirectes	1,1	0,0
Total impostos indirectes	330,5	7,8
Capítol 3. Taxes i altres ingressos		
Taxes serveis i activitats de competència local	614,2	14,5
Altres taxes	879,2	20,8
Total taxes i altres ingressos	1.493,4	35,3
Total ingressos tributaris	4.227,5	100,0

Font: Informe econòmic i financer, Pressupostos de la Generalitat 2008.

L'any 2005 les transferències corrents i de capital van representar un 32,2% del pressupost. La major part d'aquestes (64,4%), provenen de l'Estat (participació dels municipis en els tributs de l'Estat) La comunitat autònoma aporta un 20,7%

Procedència	Corrents		De capital		Total		
	Total	%	Total	%	Total	%	% var. 05/04
Estat	1.578,9	81,4	14,1	2,6	1.593,0	64,4	5,3
Comunitat Autònoma	252,9	13,0	258,0	48,4	510,8	20,7	16,3
Diputacions	61,1	3,1	116,1	21,8	177,1	7,2	23,7
Ajuntaments	11,8	0,6	2,2	0,4	14,0	0,6	139,0
Mancomunitats	2,1	0,1	18,8	3,5	20,9	0,8	20,3
Entitats Metropolitanas	1,1	0,1	3,2	0,6	4,4	0,2	167,8
Comarques	4,5	0,2	4,5	0,9	9,0	0,4	12,6
Empreses privades	12,2	0,6	49,2	9,2	61,3	2,5	23,8
Famílies i institucions sense ànim de lucre	6,1	0,3	40,0	7,5	46,2	1,9	8,0
Exterior	3,0	0,2	21,2	4,0	24,2	1,0	-54,9
Altres	5,2	0,3	4,7	0,9	9,9	0,4	523,1
Ajustaments de consolidació	0,6	0,0	1,4	0,3	2,0	0,1	613,2
Total	1.939,5	100,0	533,4	100,0	2.472,9	100,0	8,7

Font: Informe econòmic i financer, Pressupostos de la Generalitat 2008.

Algunes reflexions

L'augment de la necessitat de despesa no ha vingut acompanyat d'una major autonomia financera (control dels recursos propis).

El finançament dels municipis respon a un model dual, però hi ha un uniformisme important. Tot i això, no tots els municipis es financen d'igual manera: hi ha cert marge per a que els ajuntaments recaptin més que d'altres, i també per a que recaptin de manera més o menys diferent. Les maneres de finançar-se han d'estar en relació amb les necessitats de despesa del municipi, i també amb les característiques socioeconòmiques.

Les *Ordenances fiscals* són l'instrument de regulació dels recursos propis.

“La CUP entén les ordenances fiscals com una eina més per la transformació social. La política fiscal que marca un ajuntament és una estratègia molt important de cara a la redistribució i socialització de la riquesa, però no només això, sinó que l'abast d'aquestes permeten marcar una política clara en temes claus per nosaltres com l'accés universal a la cultura, la lluita contra l'especulació urbanística i per un altre model d'urbanisme, com també l'ideal cap a una societat més sostenible.” Al·legacions CUP Valls a les Ordenances fiscals 2008

Pensem que, mitjançant aquestes, els municipis poden orientar la fiscalitat cap a diferents finalitats:

- *Determinar la pressió fiscal:*
  - Actualització d'impostos (taxes, i també preus públics) en funció de l'IPC (per sota o al nivell) i determinació dels tipus impositius (dins del marge que ofereix la normativa).
  - Cultura dels impostos (millorar serveis i proveir-los de manera col·lectiva, no deixant-los en mans del mercat).
  - Els tributs propis estan molt vinculats a l'activitat econòmica del municipi: amb les empreses i amb l'urbanisme. S'ha de reforçar la finalitat recaptadora dels recursos propis, aprofitar l'activitat econòmica per a que es vinculi al municipi finançant els seus serveis.
- *Distribuir la càrrega fiscal* (segons criteris “socials” i progressivitat)

El marge de maniobra per a distribuir la càrrega fiscal (bonificacions, etc) no ha d'afavorir a les empreses sinó, al contrari, hem de potenciar els efectes redistributius, els objectius socials i fins i tot de control de l'activitat urbanística. Cal comprendre, però, que les polítiques públiques (despesa) defensen les finalitats socials.

Les taxes, preus i contribucions s'han d'establir de manera obligatòria per als serveis en que s'emplacen, però cal tenir en compte que són impostos regressius (paguen el mateix rics i pobres) i que una quantia elevada pot perjudicar als ciutadans de menys renda que han d'utilitzar el servei. D'altra banda, els serveis són diversos i tenen diferents destinataris (empreses, ciutadans, noves urbanitzacions,...), i els costos poden variar segons els casos.

- *Incidir en mesures* com el respecte al medi ambient i control de la revalorització urbanística – especulació.
- *Endeutament:* segons les nostres necessitats i dins del marge que ens marquen. No fer del dèficit públic una “propaganda política”; tampoc hipotecar la despesa futura per a projectes que no afavoreixen socialment a la població (endeutament per a infraestructures socials).

El principi que ha de guiar la intervenció pública en els municipis ha de ser la d'impulsar i consolidar el *crítteri sobirà de l'acció municipal*.

Entenem com a crítteri sobirà el que tots els serveis bàsics de la societat estiguin municipalitzats. Com a mínim, aquells com el servei d'aigua, gas, electricitat, transport urbà i regional, habitatge protegit, salut, educació, assistència social, cultura i esports, neteja, clavegueram, enllumenat públic, parcs i jardins, comunicacions (telèfons, telègrafs, correus, telefax, Internet), etc.

Els plans de gestió municipal, a curt i llarg termini, han d'estar dissenyats per a incorporar successivament aquells serveis que encara estan en mans d'empreses privades.

Les empreses públiques encarregades d'aquests serveis aniran contractant progressivament el personal amb caràcter de *servidors públics* o funcionaris. En el curt termini, alguns d'aquests serveis poden ser gestionats per *empreses mixtes*, en les quals la propietat és pública però l'activitat productiva va a càrrec del personal d'entitats organitzades sota el crítteri de l'economia social. Aquesta és una mesura que potencia la capacitat d'ocupació dels ciutadans que viuen en el municipi.

(Punt a seguir desenvolupant)

Aspectes Generals

- **Documents importants:** Pressupostos Generals; Realització dels pressupostos i Balanç
- **Situació macroeconòmica del Municipi:** Demografia, Estructura productiva (PIB) i el seu pes relatiu; empreses radicades; mercat de treball (ocupació i atur); estructura del deute municipal;
- **Altres indicadors socials** relacionats amb l'educació, la sanitat, els serveis socials, el transport i la mobilitat ciutadana (transport públic i privat), habitatge i sòl urbà, medi ambient i espais públics, oci comercialitzat, cultura i esports, atenció a la immigració, pautes de consum, exclusió social (pobresa),...

Anàlisi dels pressupostos

- **Ingressos:** Estructura i percentatges: % sobre PIB municipal. Principals categories (impostos, taxes i transferències)
- **Despeses:** Estructura i percentatges: % sobre PIB municipal. Principals categories (Personal, compra de béns corrents i serveis, transferències)
- **Saldo / Deute:** Estructura i percentatges: % sobre PIB municipal
- **Finançament del deute:** deute total i Server anual del , crèdits
- **Ocupació municipal:** funcionaris, no funcionaris (percentatges). Estructura i evolució, tipus de contractes, nivells salarials.
- **Inversions**
- **Empreses públiques**
- **Empreses contractades:** Producció o serveis; despesa, ocupació fixa o temporal, local o de fora del municipi.
- **Construcció:** Ingressos fiscals, permisos d'edificació, requalificacions de terrenys, terrenys propis, tipus d'habitatge (protegit, lliure).
- **Per polítiques de despesa** o competències: La lectura pel tipus de despesa ens parla de la via real del municipi, Això de com i qui es beneficia de la intervenció municipal, i com i qui contribueix al desenvolupament de la vida municipal. Això exigeix una lectura detallada de cada pressupost, de la importància i limitacions que té cadascun, de les possibilitats d'assignar la despesa en el futur d'acord amb els objectius polítics de les CUP.

(El contingut de la xerrada requereix millor ordre en el futur)

La distribució de competències a nivell de govern municipal són les següents en els diferents àmbits:

Serveis Generals:

- Protecció del consumidor

Ordre públic i seguretat ciutadana:

- Seguretat en llocs públics
- Control del trànsit
- Protecció civil, prevenció i extinció d'incendis (municipis de + 20.000 hab.)

Protecció social i serveis socials:

- Promoció social i integració (municipis de + 20.000 hab.)

Sanitat:

- Salut pública
- Participació en la gestió de l'atenció primària

Educació:

- Construcció i manteniment de centres docents públics

Planificació regional:

- Urbanisme
- Pavimentació de carrers
- Parcs i jardins
- Patrimoni historicoartístic

Cultura:

- Activitats culturals
- Activitats esportives
- Biblioteques (municipis de + 5.000 hab.)
- Instal·lacions esportives (municipis de + 20.000 hab.)

Transports:

- Transports públics (municipis + 50.000 hab.)

Serveis econòmics:

- Turisme
- Mercats (municipis + 5.000 hab.)

Serveis bàsics:

- Subministrament d'aigua
- Enllumenat públic
- Recollida d'escombraries
- Clavagueram
- Tractament de residus (municipis + 5.000 hab.)
- Neteja viària
- Cementiris i serveis funeraris

Medi ambient:

- Protecció del medi ambient (municipis + 50.000 hab.)

Dani Mayals

Els estats de despesa dels pressupostos generals dels ens locals aplicaran les classificacions orgànica, funcional i econòmica. La classificació orgànica és opcional per a les corporacions, les altres dues són obligatòries.

Classificació orgànica del pressupost:

S'organitza d'acord amb l'estructura organitzativa de la corporació. S'hauran de reflectir els diferents crèdits depenent del centre, seccions, departaments, etc. que componen l'en municipal.

Proporciona informació sobre el nivell d'assignació de recursos a les diferents unitats que la componen.

Classificació funcional del pressupost:

Agrupar els crèdits pressupostaris d'acord amb la seva finalitat i objectius. Informa sobre el nivell d'assignació de recursos als diferents objectius que pretén assolir l'en local.

La classificació funcional implica estructurar les despeses en tres nivells:

- Grup de funció: És la unitat de classificació utilitzada per presentar el pressupost d'acord amb les finalitats que ha de cobrir.
- Funció
- Subfunció

Exemple:

Grup de funció: 2. Protecció civil i seguretat ciutadana

Funcions: 2.1. Seguretat i protecció civil

Subfuncions: 2.1.1. Seguretat

2.1.2. Protecció civil

Aquesta classificació es pot ampliar en un o dos nivells més relatius al programa i al subprograma. Proporciona informació sobre els fins que es pretenen aconseguir amb les despeses programades.

Classificació econòmica del pressupost:

Classificació dels crèdits d'acord amb la seva naturalesa econòmica separant el grup de despeses corrents del grup de despeses de capital o inversió. Informa sobre la naturalesa de la despesa que realitza l'en municipal.

Les despeses del pressupost:

- Despeses corrents: Les necessàries per cobrir els costos de funcionament de la corporació.
- Despeses d'inversió o capital: Les realitzades per millorar el nivell de prestacions que porta a terme la corporació.

Les principals despeses de cadascun dels dos grups serien:

- DESPESES CORRENTS:

- a) Despeses de personal: Les despeses relatives al personal de les entitats locals i dels seus organismes autònoms.
- b) Despeses en béns corrents i serveis: Totes les despeses en béns i serveis necessaris per a l'exercici habitual de les activitats de l'en local i organismes autònoms que no produeixen un increment de capital o de patrimoni (béns fungibles, reparacions, etc.)
- c) Despeses financeres: Interessos i altres despeses derivades de tot tipus d'operacions concretes per l'entitat i els organismes autònoms. S'hi inclouen les despeses d'emissió, modificació i cancel·lació.
- d) Transferències corrents: Crèdits per aportacions per part de l'entitat local i dels seus organismes autònoms, sense cap contrapartida directa dels perceptors i destinats a finançar operacions corrents.

- DESPESES DE CAPITAL:

- a) Inversions reals: Despeses a realitzar directament per les entitats locals o els organismes autònoms destinats a la creació d'infraestructures i a la creació o adquisició de béns de naturalesa inventariable necessaris per al funcionament dels serveis i aquelles despeses de caire amortitzable.
- b) Transferències de capital: Crèdits per aportacions per part de l'entitat local o dels seus organismes autònoms, sense contrapartida pel perceptor i amb destí finançar operacions de capital.
- c) Actius financers: Es recull la despesa que realitzen les entitats locals i els organismes autònoms en l'adquisició d'actius financers qualsevol que sigui la forma d'instrumentalització i el venciment (deutes del sector públic, bestretes als pagaments de personal, etc.)
- d) Passius financers: S'hi han d'imputar les despeses de l'entitat local i els seus organismes autònoms destinades a l'amortització dels diners rebuts de tercers en concepte de préstecs.

Articles i conceptes:

Concreten els capítols i resulten una estructura de més genèric a més concret a través del capítol, l'article i el concepte. Aquest últim es concreta amb el subconcepte i la partida.

Exemple:

Capítol 2: Despeses en béns corrents i serveis.

Article 22: Material, subministres i altres.

Concepte 220: Material d'oficina.

Subconcepte 00: Material no inventariable

Subconcepte 01: premsa, revistes, llibres i altres publicacions.

Subconcepte 02: material informàtic no inventariable.

Partida pressupostària: Es configura com l'expressió xifrada que constitueix el crèdit pressupostari. Representa el límit màxim de despesa, l'objectiu que s'ha de cobrir i el fet de ser els recursos a utilitzar en el termini d'un any natural.

Gestió de la despesa

Es refereix al procediment administratiu que es desenvolupa per aplicar de forma efectiva la previsió de la despesa que s'hagi realitzat al pressupost. Aquesta tasca es realitza en diferents fases:

- a) Autorització de la despesa: S'autoritza la utilització d'un crèdit determinat a una despesa concreta reservant part o tot el crèdit.
- b) Disposició o compromís de despesa: Una vegada realitzats els tràmits legals oportuns, s'acorda disposar d'una quantia concreta del crèdit. Suposa el compromís de l'en local amb els tercers sobre la realització de la despesa.
- c) Reconeixement o liquidació de l'obligació: Es reconeix l'existència d'una obligació de despesa després que s'ha autoritzat i disposat.
- d) Ordenació de la despesa: L'òrgan encarregat de realitzar els pagaments dins de l'en local gira l'ordre a la Tresoreria de fer el pagament. Aquesta ordre haurà d'ajustar-se al pla de disposició de fons de la Tresoreria. Prèviament a l'expedició de l'ordre de pagament cal fer una comprovació que s'ha realitzat la prestació per part del tercer creditor conforme als acords realitzats.

Pagaments a justificar: Són pagaments que es poden realitzar però dels quals no s'ha pogut acompanyar, al moment de la seva ordenació, els documents necessaris.

A les bases d'execució del pressupost s'haurà d'establir les normes que regulen l'expedició d'ordres de pagaments a justificar.

En un termini de 3 mesos s'hauran d'aportar els documents necessaris i en cap cas es poden expedir per aquelles que encara tenen fons pendents de justificació.

Romanent de Tresoreria: Al tancament del pressupost a 31 de desembre, a càrrec de la Tresoreria local han de quedar els ingressos i els pagaments pendents. Les obligacions reconegudes i liquidades però no satisfetes, els drets pendents de cobrament i els fons líquids configuraran el romanent de Tresoreria de la corporació local.

El romanent de Tresoreria pot ser utilitzat per finançar modificacions de crèdits pressupostaris.

En casos de romanent negatiu, perquè les despeses són superiors als ingressos, s'han d'adoptar mesures per sortir de la situació de dèficit.

Dani Mayals

Altres temes a incloure